

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної політики
України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Чернігівська обласна військова
адміністрація**

Сновська міська рада

**Міністерство охорони здоров'я
України (до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України

«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Сновської міської ради (далі – заклад, Відділення).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№7870.2/25/53 від 16.05.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 16.05.2025 16:38
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в закладах, що надають соціальні послуги.

Усупереч наведеним вимогам законодавства, 24.03.2025 під час відвідування Відділення групою НПМ виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті, що додається.

У порушення вимог статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та статті 27 Конституції України адміністрацією закладу не організовано евакуацію підопічних до укриття під час оголошення в регіоні сигналу «Повітряна тривога». Нехтування правилами безпеки під час повітряної тривоги наражає на небезпеку підопічних та персонал закладу.

У Відділенні встановлено факт неналежного надання медичної допомоги, що є порушенням норми статті 49 Конституції України, яка гарантує кожному громадянину право на охорону здоров'я та своєчасну, кваліфіковану медичну допомогу. Зокрема групою НПМ оглянутий підопічний П., у якого виявлено ураження шкіри нижньої кінцівки, пролежні та почервоніння, проте в медичній документації закладу відсутні записи щодо лікування або консультацій лікарем зазначеного підопічного, що свідчить про незабезпечення закладом належного медичного обслуговування та створює ризики для життя і здоров'я підопічних.

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини ненадання належної медичної допомоги може бути розцінено як порушення статті 3 Європейської конвенції з прав людини, а саме катування або нелюдське чи таке, що принижує гідність, поводження або покарання.

У порушення вимог абзацу 4 пункту 1 розділу VIII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування або не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, у Відділенні не здійснюються щорічні медичні огляди підопічних профільними лікарями. Зазначене свідчить про недостатній рівень спостереження за станом здоров'я підопічних та організації надання медичної допомоги, у тому числі відповідно до призначень лікарів.

У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007) житлова площа на одну особу в окремих кімнатах закладу є меншою за встановлені нормативи (8–10 м²). Наприклад, площа однієї з житлових кімнат Відділення становить 30,8 м², при цьому кімната розрахована на проживання 7 осіб, унаслідок чого на одну особу припадає лише 4,4 м².

У порушення пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання, у житлових кімнатах відсутні ширми, що порушує право осіб на приватність під час здійснення індивідуальних гігієнічних процедур.

Під час відвідування встановлено, що у Відділенні між двома житловими кімнатами, в яких проживають особи різної статі відсутні двері, що створює неналежні умови для гідного проживання, оскільки порушує право підопічних на приватність.

Окрім того, у порушення статті 23 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» у Відділенні не забезпечується проведення заходів з реабілітації осіб з інвалідністю. Під час відвідування встановлено, що у закладі проживають 6 осіб з інвалідністю, при цьому в особових справах підопічних відсутні оновлені Індивідуальні програми реабілітації. Зазначене свідчить про невиконання вимог щодо реалізації реабілітаційних заходів відповідно до індивідуальних потреб осіб з інвалідністю.

Усупереч вимогам ДБН В.2.2-18:2007 у коридорах закладу відсутні горизонтальні поручні з обох боків на висоті 0,7 м і 0,9 м для полегшення пересування осіб з порушеннями опорно-рухового апарату. Окрім того, у приміщеннях закладу наявні високі дверні пороги, що ускладнюють пересування осіб, які належать до маломобільних груп населення.

Групою НПМ встановлено, що закладом не налагоджено співпрацю з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги. Відсутність юридичної підтримки ускладнює отримання підопічними необхідної правової інформації та консультацій, що негативно впливає на вирішення їх правових питань та обмежує можливості для захисту їхніх прав і свобод.

Також групою НПМ встановлено, що Положення про відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Сновської міської ради, затверджене наказом директора комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Сновської міської ради від 02.05.2018 № 18а, містить слово «інвалід». Зазначене формулювання є дискримінаційним і не відповідає вимогам Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

Під час проведення конфіденційного спілкування групою НПМ з підопічними Відділення отримано скарги від підопічних на нестачу персоналу, що негативно впливає на якість надання соціальних послуг, зокрема відсутність працівника, який надає допомогу в догляді та супроводі під час прогулянок маломобільним особам.

Посада фахівця із соціальної роботи II категорії (соціальний працівник), передбачена Типовим штатним нормативом, затвердженим наказом Міністерства соціальної політики України від 12.07.2016 № 753, вилучена зі штатного розпису Відділення у 2022 році. Відсутність зазначеної посади не забезпечує належного надання соціальних послуг відповідно до потреб підопічних.

У закладі перебувають підопічна Т., якій ампутовано обидві нижні кінцівки, та підопічна М., яка повністю втратила зір. Під час ознайомлення з особовими справами вказаних осіб встановлено, що, незважаючи на їх фізичний стан, вони не

мають статусу «особи з інвалідністю». Зазначене свідчить про невжиття Відділенням належних заходів щодо ініціювання та сприяння в оформленні підопічними відповідного статусу. Неотримання статусу «особа з інвалідністю» для підопічних, які цього потребують, призводить до обмеження їх доступу до гарантованих законодавством медичних, соціальних та реабілітаційних послуг, передбачених Законом України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», Законом України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», та призводить до порушення їхніх прав та погіршення умов життя.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами

за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних, керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг Відділенням стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Сновської міської ради, а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої ради надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Чернігівської обласної військової адміністрації.

2. Чернігівській обласній військовій адміністрації, Сновській міській раді забезпечити вжиття заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Відділення.

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Сновської міської ради на 18 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Гиря Марина 0986405026

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№7870.2/25/53 від 16.05.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 16.05.2025 16:38
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400